

Suprapubische katheter

Urologie

Inleiding

Binnenkort bezoekt u het Frisius MC Leeuwarden voor het plaatsen van een suprapubische katheter. In deze folder kunt u lezen hoe de praktische gang van zaken rondom deze ingreep is. Zo leest u onder meer hoe u zich kunt voorbereiden op de ingreep, hoe u met de katheter moet omgaan en hoe u complicaties kunt voorkomen. Heeft u na het lezen van de folder nog vragen, dan kunt u deze stellen aan de uroloog.

Waarom een suprapubische katheter?

In overleg met uw arts wordt er bij u een suprapubische blaaskatheter ingebracht. Het doel van deze katheter is om permanent te zorgen voor de afvoer van urine uit de blaas. De meest voorkomende reden om een suprapubische katheter te plaatsen, is dat u uw urine niet op natuurlijke wijze kwijt kunt raken. Dit noemen we retentie. Een andere reden om een suprapubische katheter te plaatsen is een vernauwing (obstructie) in de plasbuis of ongewild urineverlies (incontinentie).

Vorbereiding

Het plaatsen van de katheter vindt plaats onder steriele omstandigheden om een infectie te voorkomen. Voor de ingreep wordt, indien nodig, de buik geschoren tussen navel en schaambeen. Wanneer u bloedverdunnende middelen gebruikt, is het soms nodig dat u enkele dagen voor de ingreep stopt met het gebruik hiervan. De uroloog bespreekt dit met u.

De ingreep: plaatsen van de katheter

De ingreep gebeurt meestal poliklinisch onder plaatselijke verdoving. In enkele gevallen vindt de ingreep plaats op de OK. De anesthesioloog bespreekt in dat geval met u welke verdoving u krijgt: algehele anesthesie of een ruggenprik.

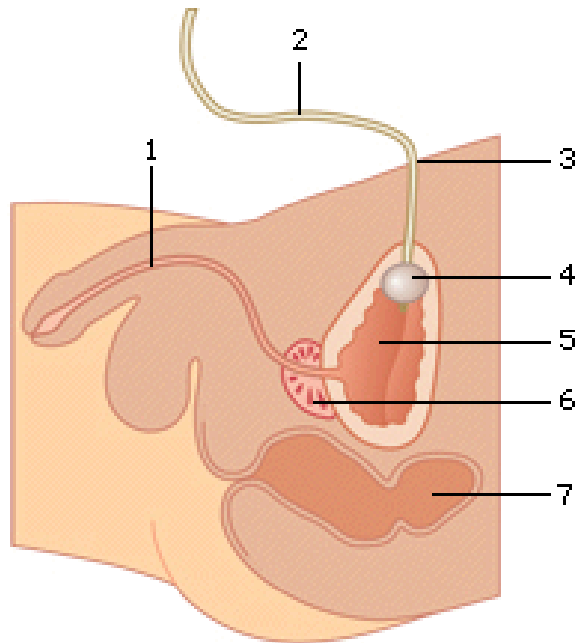
Als u narcose krijgt moet u nuchter zijn voor de ingreep. Dit hoort u van tevoren via uw behandelend arts. Nuchter zijn betekent dat u vanaf een bepaald tijdstip niet meer mag eten en drinken. De anesthesioloog geeft u hierover meer informatie.

Voordat de suprapubische katheter wordt geplaatst, wordt er indien nodig een blaaskatheter ingebracht via de plasbuis om de blaas te kunnen vullen.

Na desinfectie van de buikwandhuid wordt de huid verdoofd met een injectie. Daarna maakt de arts een kleine snee in de verdoofde huid. Met een dikkere naald wordt de blaas aangeprikt. Dit kan een pijnlijk en drukkend gevoel geven. Om deze naald heen zit een holle buis. Na verwijderen van de naald wordt de katheter –door deze buis– rechtstreeks in de blaas geplaatst. De buis wordt verwijderd en de ballon van de katheter wordt opgeblazen om te voorkomen dat de katheter uit de blaas raakt.

Soms is het nodig om de katheter met een hechting vast te zetten. Als de hechting niet vanzelf losgaat, wordt deze na ongeveer drie weken verwijderd. Het wondje rondom de suprapubische katheter wordt bedekt met een steriel gaas en een absorberend verband. De volgende dag kan dit verband verwijderd worden. Het wondje kunt u schoonmaken met water en afdekken met een splitgaas en verbandtape. De ingreep duurt ongeveer 15 minuten. Na de ingreep kunt u meteen weer naar huis. We raden u aan om u door iemand anders naar huis te laten brengen. U kunt beter niet zelf autorijden.

- 1 = plasbuis
- 2 = katheter
- 3 = plaats van de snede
- 4 = ballonnetje
- 5 = blaas
- 6 = prostaat (bij mannen)
- 7 = endeldarm

Bron afbeelding: © Dorling Kindersley Ltd., 2003 via kiesbeter.nl

Wat zijn de risico's?

- > Bloedverlies uit de blaas ten gevolge van de punctie. Soms is het noodzakelijk de blaas dan goed te spoelen.
- > Schade aan de omliggende weefsels zoals een bloedvat of darmlis. Het risico wordt kleiner als de blaas goed gevuld kan worden voor de punctie.

Verzorging van de insteekopening en de katheter

Maak elke dag de insteekopening van de katheter schoon met water en dek het af met een steriel gaas (splitgaas) en verbandtape. Een week na de plaatsing van de suprapubisch katheter kunt u tijdens het schoonmaken de katheter heen en weer bewegen, zodat deze los blijft van de huid. U kunt de katheter zo nodig vastzetten met een pleister op de onderbuik of het bovenbeen. U kunt gewoon douchen en baden met de katheter. Op de katheter kan een urineopvangzak (katheterzak) worden aangesloten. Ook is het mogelijk, in overleg met de arts, overdag de katheter af te stoppen met een katheterventiel. Meer informatie hierover vindt u in de folder 'Katheterventiel'.

Urineopvangzakken

Algemeen

Een urineopvangzak is bedoeld om urine in op te vangen. De opvangzak is gemakkelijk aan te sluiten op een katheter. Er zijn twee soorten opvangzakken:

- > Dagzak (beenzak)
- > Nachtzak

Overdag draagt u een **dagzak**: dit is een kleine zak waar een halve liter urine in kan. De dagzak draagt u op uw boven- of onderbeen, afhankelijk van de soort, en kunt u bevestigen met speciaal bevestigingsmateriaal. Als de beenzak vol zit met urine, kunt u het kraantje aan de onderkant openzetten en de urine in het toilet laten lopen. Vergeet niet het kraantje dicht te zetten nadat u de opvangzak heeft leeggemaakt.

's Nachts gebruikt u een **nachtzak**: dit is een grotere zak met een langere slang waar twee liter urine in kan. Deze nachtzak kunt u doorkoppelen aan de dagzak. De nachtzak moet altijd lager hangen dan uw blaas, anders loopt de urine niet af. U kunt de nachtzak met een bedhaak aan de rand van het bed hangen. Kan dit niet bij uw bed? Dan kunt u bijvoorbeeld een stoel naast het bed zetten en het zakje daar aan hangen.

Voorbereiding voor het aansluiten van de opvangzak

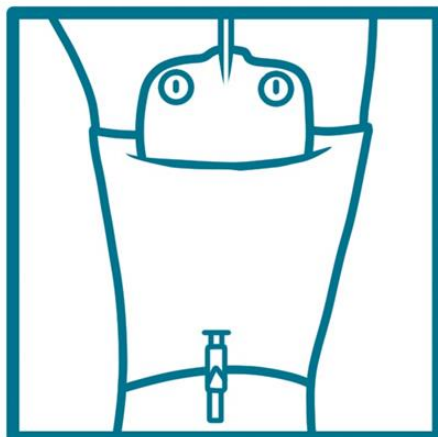
- > Was uw handen goed met water en zeep.
- > Controleer of het kraantje van de opvangzak gesloten is.
- > Verwijder het beschermdopje van het aansluitstuk.
- > Let op dat de slang van de opvangzak niet knikt.

Aanbrengen dagzak

1. Maak de dagzak vast aan de katheter. Let op!: eerst het beschermdopje van de connector afhalen, zie afbeelding.

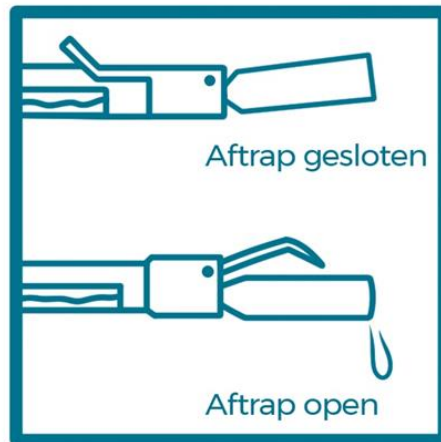
2. Maak de dagzak vast aan uw been met speciaal bevestigingsmateriaal. De dagzak moet lager dan de blaas hangen. Zie afbeelding.

Het legen van de dagzak

Leeg de dagzak regelmatig. Doe dit door de dagzak boven het toilet te houden en het kraantje te openen. Nadien de aftap afdrogen en het kraantje weer sluiten. Zie afbeelding.

Doorkoppelen nachtzak aan dagzak

De nachtzak kan worden gekoppeld aan de dagzak. Het doorkoppelen van de opvangzak is handig voor in de nacht en hierdoor is de kans op urineweginfecties kleiner.

Doorkoppelen voor de nacht:

- > Hang de nachtzak aan het bedhaakje.
- > Haal het beschermdopje van het aansluitstuk.
- > Maak het aansluitstuk van de nachtzak vast aan de dagzak.
- > Zet het kraantje van de dagzak open.
- > Zorg dat het kraantje van de nachtzak gesloten is.

De volgende ochtend:

- > Sluit het kraantje van de dagzak.
- > Open het kraantje van de nachtzak boven het toilet.
- > Koppel de nachtzak los.
- > Spoel de nachtzak door met water (eventueel met een beetje azijn).
- > Doe vervolgens het beschermdopje weer op het aansluitstuk.
- > Wikkel de nachtzak daarna in een schone handdoek en bewaar deze op een droge plaats.

Verschonen van de opvangzakken

Alleen als u 's nachts een nachtzak doorkoppelt aan de dagzak, kunt u veilig meerdere dagen dezelfde opvangzakken gebruiken. De opvangzak is 5-7 dagen te gebruiken. Gebruik een vaste dag voor het verschonen van de opvangzakken.

Douchen met een opvangzak

Met een opvangzak kunt u gewoon douchen. Bescherm de opvangzak tijdens het douchen door er een plastic zak omheen te doen.

Mogelijke problemen

De volgende problemen kunnen zich voordoen:

- > Lichte blaasirritatie (het gevoel dat u moet plassen).
- > Lekkage van de katheter; bijvoorbeeld door een knik in de katheter of blaaskrampen.
- > Verstopping van de katheter; indien de katheter niet meer functioneert, dient deze gespoeld te worden.
- > Uitvallen van de katheter; wanneer de katheter is uitgevallen moet er **zo snel mogelijk** een nieuwe katheter ingebracht worden. Dit moet voordat het gaatje zich gesloten heeft. Neem hiervoor tijdens kantooruren contact op met de polikliniek urologie, uw huisarts of, buiten kantooruren, met de dokterswacht.

Loopt er geen urine meer in de opvangzak? Controleer dan het volgende:

- > Zit er misschien een knik in de slang?
- > Hangt de opvangzak wel lager dan de blaas?
- > Heeft u voldoende gedronken (minimaal 1,5 liter, dit zijn tien glazen per dag)? **Heeft u een vochtbeperking, dan geldt dit niet voor u!**

Heeft u deze eventuele problemen opgelost, maar loopt de urine nog steeds niet, dan is het verstandig om contact op te nemen met de polikliniek urologie, uw huisarts of, buiten kantooruren, met de dokterswacht.

Neem bij de volgende problemen **nog dezelfde dag** contact op met de polikliniek urologie, uw huisarts of, buiten kantooruren, met de dokterswacht:

- > Bij blijvende pijn.
- > Bij verhoging/koorts hoger dan 38,5 graden.
- > Als er bloedsporen in de urine zitten die niet verdwijnen na veel drinken.
- > Als uw urine troebel is en/of vies ruikt en dit niet verdwijnt na veel drinken.
- > Als u een branderig gevoel heeft en dit niet verdwijnt na veel drinken.
- > Bij blijvende urinelekkage langs de katheter.
- > Wanneer de katheter eruit is gevallen.

Met een katheter heeft u een verhoogde kans op een urineweginfectie. Standaard controleren van de urine heeft geen zin, omdat er altijd bacteriën in de urine zitten. Voorkom onnodig gebruik van antibiotica. Behandeling met antibiotica heeft alleen zin bij klachten (koorts, pijn, algehele malaise, vieze/ruikende urine).

Als u het niet vertrouwt, overleg dan met uw huisarts.

Verwisselen van de katheter

De katheter moet ongeveer iedere zes tot tien weken verwisseld worden. Dit hangt af van de soort katheter. De eerste katheterwissel vindt plaats in het ziekenhuis. Daarna doet de huisarts dit of kunt u dit door de thuiszorg laten doen.

Bestellen materiaal

Als de katheter is geplaatst krijgt u een startpakket mee. Hierin zitten een aantal beenzakken en nachtzakken. Thuis kunt u, zo nodig, zelf een vervolgbestelling doen. In het startpakket vindt u hierover schriftelijke uitleg. De verpleegkundige geeft u en uw familie verdere uitleg.

Bereikbaarheid

Neem bij problemen contact op met de polikliniek urologie, uw huisarts of, buiten kantooruren, met de dokterswacht.

Heeft u vragen, dan kunt u van maandag tot en met vrijdag van 8.30 tot 16.30 uur contact opnemen met de polikliniek urologie, telefoonnummer 058 – 286 61 50.

Afbeeldingen p. 3-4: Frisius MC

